

Εργαστήριο 1: «Τι μας ενώνει... τι μας χωρίζει...»

Το εργαστήριο αυτό έχει σκοπό να βοηθήσει τους μαθητές να ανακαλύψουν στοιχεία τόσο της δικής τους προσωπικότητας όσο και των άλλων (συμμαθητών και δασκάλων), έτσι ώστε να αναπτυχθεί η αυτογνωσία τους και να καλλιεργηθεί ο σεβασμός στη διαφορετικότητα.

Στηρίζεται στην αρχή ότι απαραίτητη προϋπόθεση για τον σεβασμό της προσωπικότητας του άλλου αποτελεί η αναγνώριση της αξίας τόσο του εαυτού μας όσο και των άλλων και η αποδοχή της διαφορετικότητας ως παράγοντα που πλουτίζει και δίνει νόημα στην ύπαρξή μας.

Οι προτεινόμενες δραστηριότητες αποτελούν παιχνίδια γνωριμίας, ανάδειξης ομοιοτήτων και διαφορών, εμπιστοσύνης και επικοινωνίας, και αφορούν τον προσδιορισμό των ατομικών αλλά και πολιτισμικών διαφορών ανάμεσα σε άτομα, ομάδες και λαούς. Οι ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες είναι ασκήσεις βιωματικής ενσυναίσθησης, που εμπλέκουν ενεργητικά όλους τους συμμετέχοντες και ισχυροποιούν τη δυναμική της ομάδας.

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ:	Σε μαθητές όλων των τάξεων του Γυμνασίου.
ΣΤΟΧΟΙ:	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναπτύξουν οι μαθητές ικανότητες αυτογνωσίας και δεξιότητες ενσυναίσθησης. • Να αναγνωρίζουν και να σέβονται τη διαφορετικότητα. • Να συνειδητοποιήσουν ότι είναι μέλη μιας ομάδας, η οποία χαρακτηρίζεται τόσο από ομοιότητες όσο και από διαφορές. • Να καλλιεργήσουν την αίσθηση του ανήκειν σε διαφορετικές ομάδες. • Να ενθαρρυνθούν για την υιοθέτηση συμπεριφορών που προάγουν την αποδοχή του διαφορετικού. • Να αποκτήσουν θετική αυτοαξιολόγηση, συνείδηση του ρόλου τους στην ομάδα και το αίσθημα της ασφάλειας.
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ:	2 διδακτικές ώρες

ΓΝΩΣΤΙΚΑ
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ
ΜΕ ΤΑ ΟΠΟΙΑ
ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ
ΣΥΝΔΕΘΕΙ:

- *Νεοελληνική Γλώσσα*, Β΄ Γυμνασίου, ενότητα 8 «Συζητώντας για σύγχρονα κοινωνικά θέματα» (κείμενα 8, 10, 13 και 15), Γ΄ Γυμνασίου, ενότητα 3 «Είμαστε όλοι ίδιοι, είμαστε όλοι διαφορετικοί», ενότητα 4 «Ενωμένη Ευρώπη και Ευρωπαίοι πολίτες» (κείμενο 6 «Η Ευρώπη του κόσμου» και κείμενο 7 «Μετανάστες - είλωτες της Ευρώπης»), ενότητα 5 «Πόλεμος και Ειρήνη» (κείμενο 6 «Μια γενιά που της έκλεψαν το χαμόγελο»), ενότητα 6 «Ενεργοί πολίτες για την υπεράσπιση οικουμενικών αξιών» (κείμενα 5, 7 και 8).
- *Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή*, Γ΄ Γυμνασίου, «Διακρίσεις και χαρακτηριστικά κοινωνικών ομάδων» (κεφάλαιο 2).
- *Νεοελληνική Λογοτεχνία*, Α΄ Γυμνασίου: Μ. Κλιάφα, «Ο δρόμος για τον παράδεισο είναι μακρύς», Β΄ Γυμνασίου: Δ. Χατζής, «Ο Κάσπαρ Χάουζερ στην έρημη χώρα», Κ. Χαραλαμπίδης, «Γλυκό του κουταλιού», Ινδιάνος Σιάτλ, «Ένα παλιό μήνυμα για το σύγχρονο κόσμο», απόσπασμα «Από το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ».
- *Ιστορία*, Α΄ Γυμνασίου, κεφάλαιο 4 (σελ. 59) Η πηγή του Ηροδότου «Και το όνομα μόνο των Περσών προκαλούσε τρόμο», Γ΄ Γυμνασίου: Μικρασιατικός Πόλεμος, Προσφυγικό Ζήτημα, Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος.
- *Αρχαία Ελληνική Γλώσσα*, Α΄ Γυμνασίου, ενότητα 14.
- *Δραματική Ποίηση*, Γ΄ Γυμνασίου: Ευριπίδη, Ελένη, στίχοι 1535-1564 (και το παράλληλο κείμενο).
- Σχολική και Κοινωνική Ζωή.

ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ
ΜΕΣΑ:

Καρέκλες ισάριθμες με τον αριθμό συμμετεχόντων, παγκόσμιος χάρτης (ή υδρόγειος σφαίρα), σελοτέιπ (ή παραμάνες). Πίνακας και power point στον υπολογιστή (προαιρετικά). Καρτέλες (δίνονται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α](#)), φωτογραφίες (δίνονται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β](#)).

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

1η διδακτική ώρα

Δραστηριότητα 1. «Είμαι», «Μου αρέσει» και «Δεν μου αρέσει» (15΄).

Ο εκπαιδευτικός ανακοινώνει στους μαθητές ότι θα παίξουν ένα παιχνίδι, με σκοπό να γνωρίσουν καλύτερα τον εαυτό τους και τους συμμαθητές τους και να εντοπίσουν τα κοινά χαρακτηριστικά και τις διαφορές τους. Συχνά οι μαθητές, ακόμα και αν είναι στην ίδια τάξη για σειρά ετών, δεν γνωρίζουν τις κοινές προτιμήσεις και τα ενδιαφέροντα των συμμαθητών τους.

1 Όλη η τάξη, του εκπαιδευτικού συμπεριλαμβανομένου, κάθονται σε καρέκλες τοποθετημένες σε κύκλο. Ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές τη συνεργασία τους και την προσοχή τους, γιατί τα εν λόγω παιχνίδια απαιτούν συγκέντρωση, ετοιμότητα και ταχύτητα. Επισημαίνει, επίσης, ότι βασικός κανόνας του παιχνιδιού είναι η μη επανάληψη όσων λέγονται και ότι είναι σημαντικό να συγκρατήσουν στη μνήμη τους κάποια πράγματα από τα όσα θα ακουστούν, γιατί θα τα χρησιμοποιήσουν στο επόμενο παιχνίδι.

Κάθε μαθητής θα πρέπει να παρουσιάσει τον εαυτό του, λέγοντας το όνομά του, κάτι που του αρέσει και κάτι που δεν του αρέσει. Διευκρινίζεται στους μαθητές ότι μπορούν να αναφέρονται σε οτιδήποτε τους αρέσει και δεν τους αρέσει, σε συναισθήματα, ιδιότητες, έννοιες, κ.λπ. (π.χ., σχολικό μάθημα, φαγητό, συνήθεια, δραστηριότητα / χόμπι, χρώμα, κ.λπ.). Ξεκινά ο εκπαιδευτικός: «Είμαι ο ... (όνομα), μου αρέσει (π.χ., το κολύμπι και τα ταξίδια) και δεν μου αρέσει (π.χ., το ψέμα και οι φωνές).

Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται αφού μιλήσουν όλοι όσοι κάθονται στον κύκλο.

Δραστηριότητα 2. «Καρέκλες ομοιοτήτων» (15΄).

Το εργαστήρι συνεχίζεται με ένα ακόμα παιχνίδι που σκοπό έχει να εμβαθύνει στη γνωριμία με τον εαυτό μας και τους άλλους, αλλά κυρίως να δημιουργήσει συσχετισμούς και ομάδες, οι οποίες θα αναδεικνύουν τις ομοιότητες και τις διαφορές μας. Ο εκπαιδευτικός εξηγεί στους μαθητές ότι η αναγνώριση των ομοιοτήτων αλλά και των διαφορών μας επιβεβαιώνει τη μοναδικότητά μας, μας εξοικειώνει με τους άλλους και μας κάνει πλουσιότερους.

Ο εκπαιδευτικός αφαιρεί την καρέκλα του από τον κύκλο και, όρθιος στο κέντρο, ανακοινώνει:

«Θα πω κάτι που ισχύει για εμένα, ξεκινώντας με ένα από τα ρήματα: “Είμαι”, “Μ’ αρέσει”, “Δε μ’ αρέσει”, “Φοράω”, “Έχω”, “Θεωρώ”, “Πιστεύω”, “Νομίζω” (π.χ., “Είμαι άνδρας” ή “Έχω καστανά μάτια” ή “Φοράω αθλητικά παπούτσια” ή “Μ’ αρέσει ο χορός” ή “Δεν μ’ αρέσει το κουνουπίδι”). Για όποιον άλλον από εσάς ισχύει αυτό που άκουσε ή όποιος άλλος συμφωνεί μ’ αυτό που ειπώθηκε, θα πρέπει να σηκωθεί από την καρέκλα του και να πάει να καθίσει γρήγορα στην καρέκλα κάποιου άλλου που θα έχει σηκωθεί για τον ίδιο λόγο. Αν δεν σηκωθεί κανείς, θα πρέπει να πω μια άλλη φράση. Αν σηκωθεί μόνο ένας, τότε θα καθίσω εγώ στην καρέκλα του και ο μαθητής που σηκώθηκε θα μείνει στο κέντρο για να συνεχίσει το παιχνίδι. Πάντα θα μένει κάποιος που δεν πρόλαβε να αλλάξει καρέκλα στο κέντρο και θα λέει τη δική του φράση με σκοπό να μετακινήσει όσους περισσότερους μπορεί από τις καρέκλες τους. Η καρέκλα αυτού που μιλάει βγαίνει από τον κύκλο, όπως και ο μαθητής που μίλησε. Οι καρέκλες που αποσύρονται σχηματίζουν έναν δεύτερο, εξωτερικό κύκλο, στον οποίο κάθονται ένας ένας όσοι μίλησαν, έτσι ώστε στο τέλος του παιχνιδιού να βρεθούμε πάλι όλοι καθισμένοι σε κύκλο.

Οι κανόνες του παιχνιδιού είναι οι εξής:

1. Επιβραβεύεται η ετοιμότητα, η εγρήγορση και η ταχύτητα, οπότε πρέπει όλοι να έχουν την προσοχή τους στραμμένη σε όποιον βρίσκεται στο κέντρο του κύκλου.
2. Δεν επαναλαμβάνουμε κάτι που έχει ήδη ειπωθεί.
3. Δεν υπάρχουν νικητές και χαμένοι. Όλοι όσοι παίζουμε, θεωρούμαστε νικητές. Ο περισσότερο πετυχημένος παίκτης είναι αυτός που, όταν είναι στο κέντρο του κύκλου, λέει κάτι με το οποίο συμφωνούν οι περισσότεροι μαθητές και άρα προκαλεί τη μεγαλύτερη κινητικότητα. Γι’ αυτό και καλό είναι εδώ να θυμάται κάποια από τα πράγματα που ειπώθηκαν στην προηγούμενη δραστηριότητα.

Έτοιμοι; Ξεκινάμε...».

Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται όταν όλοι οι μαθητές έχουν μετακινηθεί στον εξωτερικό κύκλο. Ο εκπαιδευτικός, με τη βοήθεια των μαθητών, διατυπώνει τα συμπεράσματα που, κατά τη γνώμη τους, προέκυψαν από αυτήν τη δραστηριότητα. Οι ομοιότητες και οι διαφορές μας έγιναν περισσότερο ξεκάθαρες και σαφείς. Για παράδειγμα, ανακαλύψαμε πόσο πολλοί ή πόσο λίγοι από τους συμμαθητές μας αγαπούν τα ταξίδια ή είναι «Ολυμπιακοί» ή φορούν αθλητικά παπούτσια... και είδαμε επίσης ότι όλοι έχουμε ομοιότητες με όλους και ταυτόχρονα διαφορές. Η ταυτότητα του καθενός μας συγκροτείται από μια σειρά ιδιαιτεροτήτων και ομοιοτήτων με τους άλλους ανθρώπους.

Δραστηριότητα 3. Διαπολιτισμικοί χαιρετισμοί (15΄).

Μέσα από τα παιχνίδια που προηγήθηκαν οι μαθητές ανακάλυψαν ότι ο κάθε άνθρωπος είναι μοναδικός και ανεπανάληπτος και ότι τα κοινά χαρακτηριστικά αλλά και οι διαφορές μας περισσότερο μας ενώνουν παρά μας χωρίζουν. Συχνά βέβαια υπάρχει μια τάση να αντιμετωπίζουμε θετικά τους ομοίους μας (μας είναι περισσότερο οικείοι) και αρνητικά ή και απορριπτικά όσους εκλαμβάνουμε ως διαφορετικούς (μας φαίνονται ξένοι). Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε συμπεριφορές που τείνουν να χαρακτηριστούν ρατσιστικές.

Χρειάζεται, λοιπόν, να διευκρινίσουμε στους μαθητές ότι οι διαφορές ανάμεσα στους ανθρώπους δεν τους καθιστούν απαραίτητα ξένους και ότι σε κάθε περίπτωση είναι απαραίτητος ο σεβασμός και η αποδοχή στη διαφορετικότητα. Η ποικιλομορφία, εξάλλου, πλουτίζει τον πλανήτη Γη. Όλοι οι άνθρωποι, ανεξάρτητα από το πού βρίσκονται, ποια γλώσσα μιλάνε και τι χρώμα έχει το δέρμα τους είναι άξιοι σεβασμού. Κάθε λαός έχει αντίστοιχα ομοιότητες και διαφορές με άλλους λαούς. Οι ομοιότητες πιστοποιούν το ότι όλοι είμαστε άνθρωποι με κοινές ανάγκες και ενδιαφέροντα και οι διαφορές αναδεικνύουν τη μοναδικότητά μας και την ξεχωριστή μας ταυτότητα.

Το παιχνίδι που προτείνεται εδώ αναδεικνύει τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στους λαούς σε ένα συγκεκριμένο θέμα: στο πώς οι άνθρωποι χαιρετιούνται.

Περιγραφή δραστηριότητας: Στο κέντρο του κύκλου τοποθετείται μια υδρόγειος σφαίρα (ή ένας παγκόσμιος χάρτης στον πίνακα) και ο εκπαιδευτικός δίνει στους μαθητές καρτέλες ([ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α](#)) που περιγράφουν διαφορετικούς τρόπους χαιρετισμού. Ο εκπαιδευτικός εξηγεί ότι με έντονα μαύρα γράμματα στην αρχή κάθε καρτέλας αναφέρεται ο τόπος, η χώρα ή η φυλή την οποία αφορά ο χαιρετισμός και ακολουθεί η περιγραφή του.

Κάθε μαθητής διαβάζει προσεκτικά την καρτέλα του, χωρίς να τη δείξει στον διπλανό του. Στη συνέχεια, οι μαθητές καλούνται να κινηθούν ελεύθερα στον χώρο ανάμεσα στις καρέκλες και, όταν συναντούν τους συμμαθητές τους, να τους χαιρετούν με τον τρόπο που αναγράφεται στις καρτέλες τους.

Μετά τον πρώτο αυτόν χαιρετισμό, ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να καθίσουν στις καρέκλες τους (σε κύκλο) και, όταν ο ίδιος θα λέει δυνατά τη χώρα, τον τόπο ή τη φυλή που αναγράφεται με έντονα μαύρα γράμματα στις καρτέλες (π.χ., Ινδία, κάποιες φυλές της Κένυας), θα σηκώνονται όρθιοι οι μαθητές που έχουν αυτήν την καρτέλα για να δείχνουν τον χαιρετισμό και στους υπόλοιπους και θα αναζητούν στην υδρόγειο σφαίρα, με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού, τη χώρα στην οποία αναφέρονται.

Οι διαπολιτισμικοί χαιρετισμοί που βρίσκονται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α](#) είναι ενδεικτικοί. Ο εκπαιδευτικός, ανάλογα με τη σύνθεση και την καταγωγή των μαθητών της τάξης του, μπορεί να επιλέξει, να εμπλουτίσει και να εστιάσει σε όποιους από αυτούς ή άλλους θεωρεί κατάλληλους για την επίτευξη των στόχων του εργαστηρίου. Μπορεί επίσης να καλέσει τους αλλοδαπούς μαθητές να παρουσιάσουν τον χαιρετισμό της χώρας τους.

Στη συζήτηση που θα ακολουθήσει στο τέλος της δραστηριότητας ο εκπαιδευτικός θα διευκρινίσει στους μαθητές ότι ο τρόπος που χαιρετάμε δηλώνει με τη γλώσσα του σώματος τον τρόπο επικοινωνίας. Όλοι οι άνθρωποι σε όλη τη γη νιώθουν την ανάγκη να χαιρετήσουν τους άλλους, να επικοινωνήσουν μαζί τους. Ο τρόπος όμως που χαιρετούν διαφέρει, και αυτό εξαρτάται από τις συνθήκες, τον πολιτισμό, την κουλτούρα, την ιστορία, τις ιδιαιτερότητες της ταυτότητας κάθε λαού. Όπως κάθε λαός έχει μια διαφορετική γλώσσα επικοινωνίας, έτσι έχει και διαφορετικές συνθήκες. Αλλά, όπως οι μαθητές θα παρατηρήσουν, πολλοί διαφορετικοί λαοί χαιρετούν με τον ίδιο τρόπο. Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχουν «στεγανά», κλειστά σύνορα ανάμεσα στους ανθρώπους και τους λαούς.

Οι επισημάνσεις αυτές είναι σκόπιμο να διατυπωθούν από τους μαθητές με την παρότρυνση και καθοδήγηση του εκπαιδευτικού.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

2η διδακτική ώρα

Δραστηριότητα 4. «Μάντεψε ποιος!» (30΄).

Ο εκπαιδευτικός εξηγεί στους μαθητές ότι οι παράγοντες που επιδρούν και καθορίζουν τη ζωή μας δεν είναι μόνο τα εξωτερικά χαρακτηριστικά μας και οι σωματικές μας ικανότητες αλλά και οι επιλογές μας, οι πολιτισμικές ή άλλες καταβολές μας και οι συνθήκες μέσα στις οποίες ζούμε. Οι κοινές αφετηρίες δεν σηματοδοτούν κοινές πορείες ζωής και τα κοινά χαρακτηριστικά δεν προσδιορίζουν εκ των προτέρων την επιτυχία. Όπως ήδη έχουμε διαπιστώσει, οι άνθρωποι έχουν πολλές ομοιότητες αλλά και πολλές διαφορές μεταξύ τους. Οι στερεοτυπικές αντιλήψεις και συχνά η αρνητική τοποθέτησή μας απέναντι σε πρόσωπα που διαφέρουν από μας, μας οδηγεί λανθασμένα στο συμπέρασμα ότι «όποιος είναι διαφορετικός είναι μακρινός, ξένος, κακός...». Ωστόσο, μπορούμε μέσα από αυτήν τη δραστηριότητα να διαπιστώσουμε ότι άνθρωποι με κοινά χαρακτηριστικά (όπως η ομορφιά, η εθνικότητα, το χρώμα, κ.λπ.) έζησαν τελείως διαφορετικές ζωές και άνθρωποι με μεγάλες διαφορές από την πλειονότητα των ανθρώπων (όπως άνθρωποι με μεγάλη αναπηρία) κατάφεραν να αλλάξουν τον κόσμο. Κάθε άνθρωπος είναι ένα εξαιρετικά πολύπλοκο ον, με μεγάλες και ιδιαίτερες δυνατότητες, που δεν περιορίζεται σε ένα μόνο χαρακτηριστικό του, σε μία μόνο ιδιότητά του. Οι τόσο συχνοί χαρακτηρισμοί «όμορφος», «τυφλός» ή «ανάπηρος», «μαύρος» ή «λευκός», «έξυπνος» ή «πετυχημένος» δεν εξαντλούν την πολυπλοκότητα και το ενδιαφέρον μιας προσωπικότητας.

Στη δραστηριότητα αυτή χρησιμοποιούνται φωτογραφίες προσώπων, διάσημων ή άσημων ([ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β](#)), οι οποίες κατά ζεύγη αναδεικνύουν τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ των προσώπων και της ζωής τους. Τα πρόσωπα, των οποίων οι φωτογραφίες ενδεικτικά προτείνονται εδώ, είναι οι εξής:

- Μέρλιν Μονρόε, Μπέρα Τερέζα
- Μπάρακ Ομπάμα, παιδιά από την Αφρική
- Στίβεν Χόκινγκς, τυφλός ζητιάνος
- γυναίκα με μπούρκα, φυλακισμένος εγκληματίας

Άλλες προτάσεις - διάσημα πρόσωπα που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στη δραστηριότητα αυτή είναι (προτείνονται κατά ζεύγη):

- Μάικλ Τζάκσον, Νέλσον Μαντέλα
- Έλβις Πρίσλεϋ, Αντρέα Μποτσέλλι
- Έιμυ Γουαϊνχάουζ, Έλεν Κέλλερ
- Γιάννης Αντετοκούνμπο, μικροπωλητής

Ο εκπαιδευτικός κολλάει μία από τις παραπάνω φωτογραφίες στην πλάτη κάθε μαθητή. (Κάθε φωτογραφία χρησιμοποιείται 2 ή 3 φορές, ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών της τάξης). Κανένας μαθητής δεν μπορεί να δει τη φωτογραφία που έχει στην πλάτη του. Οι υπόλοιποι μαθητές βλέπουν τη φωτογραφία, αλλά δεσμεύονται από τους κανόνες του παιχνιδιού να μη μαρτυρήσουν το πρόσωπο που εικονίζεται.

Ο εκπαιδευτικός εξηγεί πως, όποιον μαθητή ακουμπά στην πλάτη, θα σηκώνεται και με αργά βήματα θα περνά μπροστά από τους καθιστούς συμμαθητές του, με την πλάτη γυρισμένη σε αυτούς. Οι υπόλοιποι μαθητές θα περιγράφουν το πρόσωπο που βλέπουν στη φωτογραφία και θα μπορούν να εκφράζουν ελεύθερα το συναίσθημά τους (με γέλιο, επιφώνημα, κ.λπ.), δεν μπορούν όμως να αποκαλύψουν την ταυτότητα του εικονιζόμενου.

Δραστηριότητα 4. «Μάντεψε ποιος!» (συνέχεια).

Οι μαθητές με τη συγκεκριμένη κάθε φορά φωτογραφία προσπαθούν να καταλάβουν από την περιγραφή ποιο είναι το πρόσωπο στην πλάτη τους. Ο εκπαιδευτικός βοηθά με ερωτήσεις «Άνδρας ή γυναίκα; Από ποια χώρα κατάγεται; Ζει; Τι χρώμα μαλλιών έχει; Ποιο επάγγελμα έκανε; Τι ξέρετε γι' αυτόν/ήν;». Σε καμία περίπτωση δεν ανακοινώνεται το όνομα αυτού που εικονίζεται στην πλάτη του συμμαθητή τους.

Στο τέλος, ο εκπαιδευτικός ρωτά τον μαθητή αν κατάλαβε ποιον έχει στην πλάτη του και, αν όχι, γίνεται η αποκάλυψη του προσώπου από κάποιον συμμαθητή του ή, αλλιώς, από τον εκπαιδευτικό.

Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται με καθοδηγούμενη συζήτηση σχετικά με τις όποιες επισημάνσεις έχουν να κάνουν οι μαθητές με αφορμή τα πρόσωπα αυτά.

Προαιρετικά, ο εκπαιδευτικός εμπλουτίζει τη συζήτηση με παρουσίαση σε power point εικόνων και στοιχείων γενικά από τη ζωή και το έργο των εικονιζόμενων προσώπων.

Η συζήτηση αυτή οδηγεί τους μαθητές στην ανάπτυξη ενός ιδιαίτερα έντονου προβληματισμού.

- Στο πρώτο ζεύγος εικονιζόμενων (Μέρλιν Μονρόε, Μητέρα Τερέζα) τα κοινά χαρακτηριστικά αφορούν το φύλο και τη διασημότητα, ενώ οι διαφορές αφορούν τους λόγους, για τους οποίους έγιναν διάσημες, τη διάρκεια και την ποιότητα της ζωής τους, τον τρόπο με τον οποίο επήλθε ο θάνατός τους, την εξωτερική τους εμφάνιση και το επάγγελμά τους. Γίνεται, λοιπόν, σαφές ότι η ευτυχία ή η δυστυχία, ο ψυχικός πλούτος και η προσφορά προς τους άλλους ανθρώπους δεν εξαρτώνται αποκλειστικά και μόνο από την εξωτερική εμφάνιση.
- Στο δεύτερο ζεύγος εικονιζόμενων (Μπάρακ Ομπάμα, παιδί από την Αφρική) τα κοινά χαρακτηριστικά αναφέρονται στην καταγωγή και στο χρώμα δέρματος, ενώ οι διαφορές στις διαφορετικές συνθήκες διαβίωσης και στη διαφορετική πορεία ζωής. Προφανώς, το μαύρο χρώμα του δέρματος δεν αποτελεί σήμερα εμπόδιο για την εξέλιξη ενός ανθρώπου. Και αν το παιδί από την Αφρική δεν μπορεί να επιβιώσει, γίνεται σαφές ότι δεν ευθύνεται γι' αυτό το χρώμα του. Δεν είναι η φυλή εκείνη που καθορίζει τις ικανότητες και την εξέλιξη ενός ανθρώπου αλλά οι ιστορικές και κοινωνικές συνθήκες, καθώς και οι αντιλήψεις και τα στερεότυπα που διαμορφώνονται από αυτές.
- Στο τρίτο ζεύγος (Στίβεν Χόκινγκς, τυφλός ζητιάνος) κοινό χαρακτηριστικό είναι η αναπηρία, ενώ αυτό που το διαφοροποιεί είναι οι συνθήκες και τα επιτεύγματα της ζωής τους. Το πώς αντιμετωπίζονται οι ανάπηροι και το αν μπορούν να προσφέρουν, παρά την αναπηρία τους, είναι το θέμα που συζητάμε εδώ.
- Το τέταρτο ζευγάρι (γυναίκα με μπούρκα, φυλακισμένος εγκληματίας) δίνει αφορμή για συζήτηση σχετικά με την ελευθερία (ένδυσης), τη νεότητα και τις επιλογές ζωής. Και οι δύο ζουν με έναν τρόπο ως «έγκλειστοι». Πόσο ευθύνονται για αυτόν τον «εγκλεισμό» οι προσωπικές τους επιλογές και πόσο οι συνθήκες μέσα στις οποίες ζουν; Όμως, αν ο χρόνος και οι συνθήκες το επιτρέπουν, η σχετική συζήτηση μπορεί να εμπλουτιστεί με την επισήμανση ότι τα όρια ανάμεσα στην προσωπική επιλογή και τις επιταγές του ευρύτερου πολιτισμικού περιβάλλοντος δεν είναι μεταξύ τους στεγανοποιημένα: το να φορά μπούρκα μια γυναίκα που ζει σε ισλαμικό πολιτισμικό περιβάλλον δεν είναι τελείως απαραίτητο πώς βιώνει αυτό το γεγονός ως επιβολή και επομένως εγκλεισμό.

Τελικώς, μέσα από όλα αυτά τα παραδείγματα, εστιάζουμε σε ένα κεντρικό ερώτημα: Είναι η διαφορετικότητά μας στοιχείο που μας καθορίζει απόλυτα; Είναι αυτή που ευθύνεται αποκλειστικά για την αποτυχία ή την επιτυχία μας, για την ευτυχία ή τη δυστυχία μας; Μήπως ο εαυτός μας, η προσωπικότητά μας, η ταυτότητά μας είναι ένα σύνολο που δεν προσδιορίζεται από ένα μόνο χαρακτηριστικό (ομορφιά ή ασχήμια, αρτιμέλεια ή αναπηρία, κ.λπ.) όσο και αν αυτό είναι σημαντικό;

Δραστηριότητα 5. Βιωματικές εμπειρίες και συζήτηση (15´).

Όταν ολοκληρωθεί η προηγούμενη συζήτηση και με σκοπό να γυρίσουμε στα «καθ' ημάς», ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να παρουσιάσουν στην τάξη περιστατικά που οι ίδιοι έζησαν ή αντιλήφθηκαν ως θεατές / ακροατές και που αφορούν συμβάντα θαυμασμού / επιβράβευσης / θετικής διάκρισης ή κοροϊδίας / εμπαιγμού πάνω σε διαφορετικά χαρακτηριστικά του εαυτού τους ή των άλλων.

Σκοπός αυτής της δραστηριότητας είναι να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές ότι συχνά η διαφορετικότητα «δαιμονοποιείται» θετικά, αλλά κυρίως αρνητικά.

Μέσω της έκφρασης των βιωματικών εμπειριών των μαθητών, τους δίνεται η δυνατότητα να εκφράσουν τις δικές τους διαφορετικότητες, αλλά και τη στάση τους απέναντι στη διαφορετικότητα των άλλων.

Γίνεται σαφές στην αντίληψή τους ότι η διαφορετικότητα αφορά χαρακτηριστικά, για τα οποία δεν είμαστε υπεύθυνοι (ύψος, χρώμα δέρματος, χώρα καταγωγής, κ.λπ.) και χαρακτηριστικά που επιλέγουμε (συμπεριφορά, σχολική επίδοση, κ.λπ.). Μέσα από αυτόν τον διαχωρισμό, οι μαθητές αντιλαμβάνονται ότι υπάρχουν φυσιολογικά χαρακτηριστικά που αξιολογεί η σύγχρονη κοινωνία (π.χ., εξωτερική εμφάνιση / ομορφιά) αλλά δεν έχουν πραγματική αξία, και ότι υπάρχουν χαρακτηριστικά και συμπεριφορές που είναι προϊόντα προσωπικών επιλογών και προσπαθειών που συχνά δεν γίνονται άξια ούτε αποδοχής ούτε στοιχειώδους σεβασμού. Με τον τρόπο αυτόν αναπτύσσεται η κριτική σκέψη των μαθητών, αποδομούνται οι στερεοτυπικές αντιλήψεις και προωθείται ο σεβασμός στη διαφορετικότητα.

Επίλογος (5´)

Το εργαστήρι τελειώνει με μία λέξη την οποία καλείται κάθε μαθητής να κοινοποιήσει ως κατακλείδα της όλης διαδικασίας (συναίσθημα, λέξη που ειπώθηκε κατά τη διάρκεια του μαθήματος). Οι λέξεις καταγράφονται στον πίνακα ή σε φύλλο χαρτιού από τον εκπαιδευτικό και ο εκπαιδευτικός ζητάει από τους μαθητές να αξιολογήσουν όσες από τις λέξεις αυτές θέλουν, προκειμένου να διατυπώσουν γραπτά, ατομικά ή ομαδικά, την πρόταση - κατακλείδα του εργαστηρίου. Σκοπός της δραστηριότητας αυτής είναι ο αναστοχασμός πάνω στις δραστηριότητες του εργαστηρίου.

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α](#)

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β](#)